



ΑΡΘΡΑ

Η αναβάθμιση του υπουργείου Οικονομικών

Η νέα κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ανέλαβε την εξουσία με γοργό ρυθμό και σαφείς στόχους. Πολλοί αξιόπιστοι παρατηρητές, εντός και εκτός Ελλάδος, έχουν κάνει ευνοϊκά σχόλια για την άμεση πλήρωση μεγάλου ποσοστού των

πολιτικών θέσεων του κρατικού μηχανισμού, που αποκαλύπτει εκτενή προετοιμασία της πρώην αξιωματικής αντιπολίτευσης πριν αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας. Μια σημαντική απόφαση της νέας κυβέρνησης που αποδεικνύει υπευθυνότητα στη διαχείριση των οικονομικών του κράτους και δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη, είναι η αναβάθμιση του υπουργείου Οικονομικών, που θα είναι το πρώτο τη τάξει ανάμεσα στα λοιπά υπουργεία. Πριν από τέσσερα περίπου χρόνια, τον Σεπτέμβριο του 2015, είχα επισημάνει σε άρθρο μου στην εφημερίδα «Καθημερινή» ότι η τότε κυβέρνηση είχε ελλυπή αντίληψη του ρόλου του υπουργείου Οικονομικών σε μια σύγχρονη οικονομία. Υπήρχε μια προφανής αντίφαση ανάμεσα στις νέες αρμοδιότητες που είχαν προταθεί από την τότε τρόικα, όπως λ.χ. η δημιουργία ενός «Ενιαίου Λογαριασμού Θησαυροφυλακίου» (από τον οποίο θα περνούσαν όλα τα ταμειακά διαθέσιμα των φορέων της κεντρικής

κυβέρνησης και ο οποίος θα «ελέγχεται» από τον υπουργό Οικονομικών) και την ιεράρχηση των υπουργείων. Τότε το υπουργείο Οικονομικών κατατασσόταν στη 10 θέση ανάμεσα σε 14 υπουργεία, κατώτερο ακόμη και από τα υπουργεία Δικαιοσύνης, Εργασίας και Πολιτισμού!

Γιατί το υπουργείο Οικονομικών πρέπει να είναι «πρώτο τη τάξει» ανάμεσα σε όλα τα υπουργεία; Διότι ο υπουργός Οικονομικών οφείλει να ελέγχει όλα τα ταμειακά διαθέσιμα των φορέων της κεντρικής διοίκησης, δηλαδή στην πραγματικότητα αυτός συντονίζει την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και τα λοιπά υπουργεία πρέπει να κινούνται στο χρηματοδοτικό πλαίσιο που προσδιορίζει το υπουργείο Οικονομικών.

Επί δεκαετίες, οι υπουργοί των παραγωγικών υπουργείων θεωρούσαν ότι ο ρόλος τους ήταν κατά κύριο λόγο η ικανοποίηση των πελατειακών αιτημάτων της αρμοδιότητάς τους. Με αυτή τη λογική (θα χρησιμοποιήσω τις συν-



Του Θάνου Κατσάμπα*

Το υπουργείο Οικονομικών θα παρακολουθεί και θα προγραμματίζει με ενιαίο τρόπο τις ταμειακές ροές από και προς αυτό, θα προσδιορίζει το ύψος των διαθεσίμων και τις ανάγκες δανεισμού και θα διαχειρίζεται τα διαθέσιμα πλεονάσματα.

τετμημένες ονομασίες των υπουργείων στα παραδείγματα που ακολουθούν) ο υπουργός Παιδείας έδινε υποσχέσεις για αύξηση των αριθμών θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών, ο υπουργός Υγείας για αύξηση θέσεων νοσηλευτικού προσωπικού, και οι δύο για αύξηση των αντίστοιχων μισθών, ενώ ο υπουργός Γεωργίας υποσχόταν αύξηση των αγροτικών επιδομάτων! Αυτού του είδους οι τακτικές οδηγούσαν σε συστηματικές υπερβάσεις του προϋπολογισμού και αλόγιστη αύξηση των δανείων της χώρας που τελικά κατέληξαν στην πτώχευση της Ελλάδος το 2010.

Οι πελατειακές συνήθειες ευελπιστώ ότι θα τερματιστούν με την αναγνώριση και εφαρμογή του αξιώματος ότι ο υπουργός Οικονομικών κρατάει το πυγκλί της κυβέρνησης και ότι τα λοιπά υπουργεία είναι υποχρεωμένα να δέχονται τους χρηματοδοτικούς περιορισμούς που προσδιορίζει το υπουργείο Οικονομικών. Το υπουργείο Οικονομικών θα πα-

ρακολουθεί και θα προγραμματίζει με ενιαίο τρόπο τις ταμειακές ροές από και προς αυτό, θα προσδιορίζει το ύψος των διαθεσίμων και τις ανάγκες δανεισμού και θα διαχειρίζεται τα διαθέσιμα πλεονάσματα.

Αυτές οι αρχές αντικατοπτρίζουν έναν από τους πυλώνες της σύγχρονης πρακτικής περί Δημόσιας Χρηματοπιστωτικής Διαχείρισης. Με την αγγλική ορολογία, η σχέση του υπουργείου Οικονομικών με τα επιμέρους υπουργεία (line ministries) και, κατ' επέκταση, ο ρόλος του στην κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού, είναι «από την κορυφή προς τη βάση» (top down) και όχι «εκ των κάτω προς τα άνω» (bottom up). Το υπουργείο Οικονομικών πρέπει να θέτει περιορισμούς στις δαπάνες των λοιπών υπουργείων, γιατί αυτό είναι υπεύθυνο και υπόλογο για τη βιωσιμότητα του χρέους, και όχι τα επιμέρους υπουργεία που έχουν τη τάση να εξυπηρετούν πελατειακά συμφέροντα χωρίς γνώση των χρηματοδοτικών αντοχών του κράτους. Ίσως θα ήταν χρήσιμο να αναβαπτιστεί το υπουργείο Οικονομικών με το παλιό όνομα «υπουργείο Συντονισμού», που εκφράζει ακριβέστερα τις απαιτήσεις της σύγχρονης μακροοικονομικής διαχείρισης.

* Ο Θάνος Κατσάμπας διετέλεσε ανώτερο στέλεχος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και εκπρόσωπος της Ελλάδος στον διεθνή οργανισμό. [SID:12841277]